कथापुराणे

मराठी

क्रमांक
१०२

४१०/पु ९९९

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ४१०/पु० ९९९ (पु५२)

ग्रंथ नाम भारत . शुकरंभा

विषय कथा . पुराणें .

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

वाकु निस्चयो नरकाचा ॥ इंहि उतरि हे ये साचा ॥ जिहिना
नास्ये घो फळपाचा ॥ विषयादी घेतले हे कोति ॥ ७० ॥ सा हुनर विचा
दर्शन दृष्टी ॥ कोडि लि आतुलि विचार दृष्टी ॥ जे साच मोने निप
गोष्टी ॥ ह्यांव धरिति भोगार्थी ॥ ७१ ॥ ऐसे निनिश्चये श्रीषुक ॥
बोलता जाला निज विवेक ॥ [illegible] विषये कामबानापंक ॥ वोहो
टोनये स्रोनया ॥ ७२ ॥ म्र [illegible] चे ॥ आनंतर सीलगुणाः नरां
तरं मोक्षां तरं ॥ धर्मनि यात [illegible] योगांतरं यःपुनु षोन स्वर्ये ते
न्हतां तरं मोक्षात्तरं धर्म [illegible] नर ॥ तस्य नरस्य जिवितं ॥ ७३ ॥
रंभे हे के येथार्य बोल ॥ तोये क [illegible] जितचि मेला ॥ जोनर देह पा
वोनि वहिला ॥ आत्मसाधन न करिचा ॥ ७४ ॥ नोतु किल सुणह्मण
सि ॥ तरि हे कसांगेन तुज पासि ॥ निस्रा नित्य विवेक ह्यासि ॥ नेण
वेचि आज्ञाने ॥ ७५ ॥ ईद्रियां करूनियां मोकळें ॥ सुख भोग वीषेय
सुखका द्वार ॥ ७६ घड विषइंघ्र विच्यार ॥ नोडे सुनि वारितां ॥ ७७ ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2)

आ। ज्ञान दरिद्रें आभागी ॥ कुश्चीळ तेंचि रंका आणि ॥ आलस
नेणों नि आ धर्म मार्गी ॥ अवगति जो गि हु बुचि हे ॥ ५० ॥ सारिस
आव मानाचें स्थान ॥ मुकें ने मि छोन्न देरखान ॥ ऐसें ज्ञिनचि पाशा ॥
ण ॥ मनुष्ये देहि मृत्त रूप ॥ ५१ ॥ ज्ञान बोलीजे न हा यी ॥ ते णइश्वेयरूप
होये ज्ञाता ॥ जैसा वन्हि अवलंगिता ॥ काष्टपणा मुकिजे ॥ ५२ ॥ तेंइ ज्ञान
जिहि जोडे निरुत ॥ सीव गुण [illegible] जेन पाते ॥ जे आमा नि व्हा दिमि
त ॥ साधन रूपें बोलिलें ॥ ५[illegible] ॥ आणि [illegible] कंजे कां भोहानगइ गळे ॥ म
ब स्वर्ग अवहाटा ये गळे ॥ ५[illegible] धर्म पवा [illegible] बोलीलें ॥ श्रष्ट गेल्ले जया छाय ॥
॥ ५४ ॥ स्तु नि ष्क्रिया चे निज [illegible] ॥ आ [illegible] ग येगाचे निमेळ ॥ सायोज्य
त्रियेचें दा किलें ॥ राजद्वार [illegible] साधकि ॥ ५५ ॥ ते यत्नें मासे नोशे
विवेका ॥ च्यो या साधु संग देख ॥ [illegible] मोक्ष द्वारिचें निष्टंक ॥ द्वार
पाळ अपुलें ॥ ५६ ॥ या सिवो ळ रिय असेजया ॥ म्हाजी प्रवेष हो
यि तया ॥ या तें मोळ रखे जो प्राणियां ॥ नो सवगते त्न्नो टिजे ॥ ५७ ॥
गहणा नि तो न्चि यस्त सारी ॥ ज्ञान हिन प्रेत शरीरी ॥ व्योम गळ
विषय विष्टे वरि ॥ शुकरन्याये तनू पाळि ॥ ५८ ॥ ज्ञानांतराचे व्या

॥१५॥

॥१५॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

दान ॥ पुढति परिसतु विचक्षण ॥ ज्ञान विज्ञान संपन्न ॥ प्रा
प्ति हि खुण कळे ॥ ५९ ॥ तरि आनाचारु जे चि कर्म ॥ त्याहुनि
श्रेष्ठ सकाम धर्म ॥ सकामाहुनि निष्काम । व्यचिक ऐसे जा
णने ॥ ६० ॥ कर्माहुनि श्रेष्ठ भजन ॥ सगुणाहुनि श्रेष्ठ निर्गुण ॥
भक्ति परिस श्रेष्ठ ज्ञान ॥ अद्वैत गहन त्या माजि ॥ ६१ ॥ ज्ञान कर्म
ठ कपे सना मेहु ॥ कांडत्रये [illegible] ॥ त्याहुनि उपनिषद्भागु ॥
विषद कळसु ऐसजाणी [illegible] व वेद त्रगाणापद्य ॥ स्तोरद्या
क्ष दिसमस्त ॥ त्यांत हरिह[illegible]के ॥ ठ भेदे देखणे आगळे ॥ [illegible] ॥
अंग मांसा सव्य भिमांस [illegible] च्या वर्तिकन घ्याईक ॥ भट प्रभा
कर रूपणिके ॥ नाना दर्शनि वादवे ॥ ६४ ॥ त्यात वेदांतायद्धिलमा
न ॥ हे संजाणने ते चि ज्ञान ॥ प्राशाउ वाद मता भीमान ॥ हे चि व्य
ज्ञान बोलिजे ॥ ६५ ॥ सामान्ये त्यास्त्र्याहुनि येथ ॥ आधीक शास्त्र
न बळ येते ॥ जे वि स्वामि दर्शना हुनि मुद्रे ॥ वाराणसीच्या आग
गळा ॥ ६६ ॥ हे स्मि ज्ञानांतर पाहाता ॥ श्रवण मनन निजध्यासि
तां ॥ चि नलगटांत ह्मता ॥ सुशिव गुण जगटति ॥ ६७ ॥ वाचाळ

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(३)

होये वाग्मुन्ये ॥ दादुन जेडहू मिरवी प्राज्ञ ॥ महातडेगिआ
पण ॥ होये आळसि ठदाहीव ॥ ६९ ॥ केथी होये परम शांत ॥
स्पृहा गाळिया होये विरक्त ॥ क्षोभि होये लोभातिन ॥ सुशीळ गुणया
नावें ॥ द्रव्य ॥ धर्मस्त हृदमचा मतृप ॥ आमच्छयें आर्जव रूप ॥ लज्या
उपजे देखान पाप ॥ स्वबाहे निर्लेप शुचित्वे ॥ ७० ॥ तितिक्षा ध्यान स्वया
यत्त ॥ दान धृती अध्यास ॥ आहिसा नाति विरक्ति जनास ॥ कीर्तिसे
॥२०॥ सारदुखाच्या ॥ ७१ ॥ ऐसे त्रिकगुणच टो बुडि ॥ आनायासे जो
डि ति जोडि ॥ तव धर्मपथां नरे मागादे ॥ विचार बुद्धि शोधीत ॥ ७२ ॥
सस्संग धर्म निःसंगता ॥ निसंगति निर्मोहता ॥ निर्मोहित्वे निश्चि ॥२०॥
तता ॥ जिवन्मुक्तता ः जमरहिं ॥ जो ऐसि ये धर्म वर्मा तरि ॥ दृ
ष्टि पडे मोक्षांतरि ॥ सालोक्य सामिप्य सारुप्यावरि ॥ काळ स
ताड्डु पर्वत ॥ ७३ ॥ चौथा सायुज्याच्या ठाया ॥ निर्गुण हेंव सवि
माया ॥ म्हणोनि अविनाष ब्रह्मातया ॥ मोक्ष हे नाम बोलीजे
॥ ७४ ॥ धातु च्चि अष्टांग योगांतरी ॥ ध्यानाच्चिया निजमंदिरि ॥ स
माधी स्वजेचे अरूवारि ॥ उन्मनि सेजे सुखभोगु ॥ ७५ ॥

3A

हे न भोगिति जे प्राणिये ।। ने पाति परमार्थाचि सोये ।। सांगितला विवेक ह्य
दें ये ।। ना तळ तिच अळुमाळ ।।७५।। नरदेहा ऐसे वरिष्ट ।। परमार्थ भोजना
च ताट ।। त्यात विषये विष्टा दुष्ट ।। भरिता विळसि नमानिति ।।७६।। आणि सर्प
खायेरितनोड ।। तें वि भोगाचे कष्ट कावाड ।। निर्फळ परि लागल्हे गोड ।। सु
दाबुधि मुदाते ।।७७।। च भिकारे ऐसें चित्तास काम ।। शिष्ठ विरवण कीं
ठ दिम ।। दारोपरत्न स्वार्थ धर्म ।। मवाळ निट चिती ।।७८।। नाना भिन्न
वो टाळ दारा ।। दारोपरत्न रिक तोडरा ।। तो दुष्ट नाआदरा ।। ला लग
नु नि साडितन ।।७९।। किस्त्रियो निमुत्रा रक्तांचि कुपि ।। नेथील जल मग्न
पाहरा लिंग नि हूपि ।। तायित्ते नळसा हुनी पुनरपि ।। संके चलाये
वरुना ।।८०।। ऐसे निके पालातदेहि ।। भोग भिक्षार्थ ष्टिन गा पा
हि ।। चिन निन करुनि डोहि ।। कामिनि भंगि सुदेवी ।।८१।। छेदुनि वे
नागयाचे ग्राण ।। उघडु पाडिले सल्लोभ दशान ।। छेत्री मरगदेम करुन
कावदिघला वसोना ।।८२।। ते पिच मानुनि श्लाघ्यपना ।। आयुष्य न
शि इंद्रियार्था ।। ते प्रेत प्राये जिवजिता ।। सर्वहि वृथा तयाचे ।।८३।। पि

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

५

गु धीग् तयाचे होरिरा॥ धीग् धीग् तयाच हे श्वर्य योरा॥ जळोन याचरा
ज मंदिर॥ अहं विचार जे येना हि॥ ८६॥ धिग् धिग् तयाचे शाब्दिक
ज्ञान॥ धिग् धिग् तयाचे दांभिक भजन॥ धिग् धिग् तयाचे नामस
दान॥ स्फिती चेश्वान जये हात्ति॥ ८८॥ आत्म सोय निसावू या॥ वृथा
न घरिति निमिष्यार्ध॥ यातिक छत्रीक शुध॥ तयाचे चत्रैलोकी॥
॥८९॥ याते हातु ब्रवमानिले पघनि॥ ते हात्न निदिल दुर्जनि॥ ते होन
साडिल स्त्रिजनि॥ चिकुई नजोड मणा नि॥ ९०॥ ते असोन्त को गुरु
हे हिन॥ ते आसोन्त को शिष्य हिन॥ तनपे तु शास्त्र व्याख्यान॥ वेद
॥२१॥ ध्येन सांगिका॥ ९१॥ परि ते चि श्रेष्ठ निश्चीत॥ ते चि अवस्ई कीर्तिवंत॥ ॥२१॥
जे आत्म विचारि जागत॥ निरंतर प्रपंचि॥ ९२॥ आत्मा नेहा मृतरसा
व्या॥ सेउ नि ज्याचें चित्त निश्चळ॥ आत्म नि रोपलो बोल॥ नि ष्टारंग सु
ख पावि॥ ९३॥ उद्धार पण मे पना युं॥ सुख कुख वनि चा हात॥ ते
सार भ्र प्रतिपर मार्दु॥ समदशी निश्चक्र वर्ती॥ ९४॥ तित्के आयक मा
नोनि ये रि॥ विवाद माडिला प्रसोनरि॥ जैसी परि ब्राज का वरि॥ राज
हासि स घट॥ ९५॥ किचेदां ते सि पाशाउ नर्क॥ भागवत सिनेड काक
स्पण क्रिडे सारि स्वायक॥ च्यार पाचा व्कीमिह्मणे॥ ९६॥ हेसदिचारे

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

4A

स्फुरद्रु ॥ षुके शिकरिउ वादु ॥ तो चि पुढिल श्लोकिं विषदु ॥ आर्यपीडि सा
अतिहि ॥ ६ ॥ रंभाउवाच ॥ हे ललवेगा वियासनां तर ॥ नाब्र बुलर को
ह विसुषितां नरं ॥ मुखांतेरायेपुरुषो नहा व्यते मृतां तरं ॥ नस्यनरस्य जिविते ॥
॥ ५ ॥ नारे भाम्हणे माहामुनि ॥ व्यर्थ कासि यासिण वा वानि ॥ चलु न होक्र
चियासे णि ॥ जनिरछिनसा ॥ ध्याच्या को यठ प्रयोग सांग ॥ निफळ
साबद्रिचे वांग ॥ कि मारु वाडिचे सुरंग ॥ ना बोल जैसे बाळाच ॥ ११ ॥ दि
विजयादसमिचे दिवसि ॥ सु… नि मती कसि ॥ अयवा अराट
दे सि ॥ ल ह्मणिह्मणौ जेर से … ते सीवु सेईय वच्यनि ॥ षुतिरख
ताचि मूत्राणं ॥ जे सास्चार मा … मने ॥ ते हि राहाणतुज सारि खुं
॥ ७ ॥ छाकिळा कामद्रुमा … म्य … च्याठ सं ॥ निवविलो हे
बोलसि वचने ॥ जे विका … वर्षपाणि ॥ २ ॥ तपोवनि जालेन ह
हासी निववावयायेथ ॥ संभोग छाया आणी छंमृत ॥ कामिनिये
अ परिच ॥ ३ ॥ तेहि आचर अति कोमळ ॥ स्फुरंग जैस बीबफळ ॥ दंतपंक्ति
देति सल्लाल ॥ फाके परि मळ बोलता ॥ ४ ॥ वेळाळ वगा दि कपुर ॥ मुक्त
चुर्ण केत किरवदिर ॥ जातिफळ जातिपत्र ॥ पुगिखंड सोवीवें ॥ ५ ॥ नागल
तिका चिपर्णोत्तम ॥ जे स्नित गट घडली हेम ॥ ऐसे सि त्रयोदशगुणिका मे ॥
ता बोल मुखि सर्वदा ॥ ६ ॥ तेण स्फुरगस्फुपरिमळ ॥ वदन जाले रातोत्पळ ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

ते येथ्या पुल्के सुख भोळि उठा ॥ करूनि न्हुबन जोनकरि ॥ ७ ॥ कस्तुरि निळका
त निउ वि ॥ मस्तक मे वळुनि भावि ॥ हृ स्तागंठनि कुचकुंमंउ वि ॥ भोग काळी
संभ्रम ॥ ८ ॥ मम आचार मृनाचि वाटि ॥ बळेवाउनि या होटि ॥ रसने घे दाटी
पिटि ॥ जोनये साटि पिसुशाच्या ॥ ९ ॥ सुबनछ चरथरु निदृशने ॥ सो डिता न
मनी मरण ठण ॥ तो आर प्यता वा सारि स्वाजाण ॥ हे सुख नेणे ह्मणे नि ॥ १० ॥ अहा
स धना च्या सुखीं ॥ विसरो विले सर्व काळिं ॥ ये मनि ये माचा कोउ वि ॥ रक्त मास अ
स्थि ले ॥ ११ ॥ ऐसिरंभे चिउ तर ॥ जैसि सोज्वळ सुरापात्र ॥ सुकसि विना श्रोत्र
॥२२५॥ कर ॥ चिटा ळमानि ला अंतरि ॥ १२ ॥ यामग सुपत मन वसन ॥ भिजोन होइल स ॥२५॥
चित्त स्थान हे सेवा क्येय वद सुइ [illegible] सुरा न ल दाणि ॥ १३ ॥ क्रिसु कउ वा
प्रणम रखम सुगंधपु निच्यमी च [illegible] मि कुळ रे ान किण मुच बी छानुउणं ॥
विवि ये पळु सुसु ह्म सद्यरोगादि न [illegible] व मरण मनि हं कितु मो हा प्रसत्तं ॥ १५ ॥
बरवे ऐके चोनि धारें ॥ हे हे स्वादि ॥ वपय तोरच्य ग्रे ॥ ते थें वृण करी तरु धीरें ॥ धा
वो पडे बिभत्छ ॥ १७ ॥ तो प्रति दि नि प्रज्ञा चि जो ॥ नूतन औषध पिडि दिजे ॥
त क्रिच निके येव्हविं माजे ॥ पुयग्रंथि क्रिमिजाळे ॥ १८ ॥ स्राव्या या च्ये संग
यदन ॥ न्हु बाव या क्राळित मन ॥ स्राहृ निकष्म कते प्यन ॥ सागकोण से सा
रि ॥ १९ ॥ पाने वि ये सुरया दिरं चें ॥ स्त्रवनिर क्तळा ळमुत्र ॥ ते क्षाळुनि दुर्गधि हर ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

ताबुल गंधादि ल्लेपिती ॥१५॥ ते मग द्वारि लिंगस्तुई जा ॥ सुखें सुखकाळ त्याच्या
टिजे ॥ आणि वृणाऱ्यार ससे चिजे ॥ तिन्ही सारिखि जाणपां ॥१६॥ विचारी
नारिच्या देहा ॥ नरकपंक मुत्रडोहो ॥ कुटेळ म्हणौनि वचन पाट हो ॥ चर्म
त्वचे नेबांधले ॥१७॥ रक्त श्रोणिताचे लोट ॥ तुबळवि यालोट नि पाट ॥ योनि
साउ वाउद्भट ॥ सुळबुळात क्रिमि कुडु ॥२०॥ ते युस्वरूपिते कामिक मार्गे ॥
रघळाली गाचि सुसंके काचे ॥ मांडि दाटे विमोकळि ॥ वाटकरिपिका या ॥
॥२१॥ ये कि हात ठेउनि वदे ॥ दृष्टी घा[…] नि[…]नरि ॥ येणें जाणें जन्मा नरि ॥
ये चि द्वारि म्हणौनि ॥२२॥ मंग[…]सि[…] स्तनाचि टेकं ॥ तो वर होतो मरुला
नरक ॥ ते यविचरति जे नर वेरवे […]क्रिमि ॥ जंतु स्वरूपा ॥२३॥ हे काक श्वान चिट्टेचि
ठेडि ॥ हे क्रिमि कुडाचि सेनवेदे ॥ त[…]दान वक्रिचि सगडि ॥ चिनाशय्या ॥
पहा दीतिया ॥२४॥ हे मोहे खळाचे मोतरे ॥ आघी रोगाचे बारवे ॥ आवि
द्या हाति चि पातिरे ॥ विषय मोमये मारिवळे ॥२५॥ उद्योग सायासममता ॥
सुरवृत्रपाच वेळु ब्यता ॥ अशौच अलाज निर्दयेता ॥ ईहि दोन्ति वसविले ॥
॥२६॥ याल्लाव प्यायेमाचाव दि ॥ काळांतकाचे सरोवरि ॥ भोगायकि रिना मरा
उभरि ॥ क्लेश माझारी चिनारे ॥२७॥ कि हे कर्पुराचि हांडि ॥ ठेविली का ळामि

6

च्या कुंडि ॥ माजि भोगान्चि परवडि ॥ राघु झणतां राघाल ॥ ३९ ॥ रे रिसया सि
दे हाचे गाई ॥ मोहे आसक्त जाळे पाहि ॥ तेदु र्सिं व प्रेन देहि ॥ सदेह नाहि
या बोळा ॥ च्यार आतिर स्का कुली चित्ति ॥ बोलीले च वेळ पुढ ति ॥ जे
सा कोटि आपुल्या हाति ॥ वारंवार पाहातसे ॥ ३० ॥ ना कल्पा चिलि यासह
सा ॥ आपुला भाव मसंहि पिसा ॥ खाउन चेळिया गा पुछा ॥ न कपाळदु
निज गुणा ॥ ३१ ॥ या परि ते नि[illegible]र ना[illegible] ॥ प्रसोतरि स्रुंगार शास्त्रि ॥ दे तिज
२३ ति अंतरि ॥ विकार करीति ॥ [illegible] ॥ ३२ ॥ आर भाठ वाचे ॥ अन र्घ्यंच २३
स्चे मणि म्रुषि नांतरं ॥ निरंतरं [illegible] रिता तरं ॥ मुजा तरं य:पुर षोन
स व्यु ते मृ नां तार्त ॥ स्यन स्यंप [illegible] चिंता ॥ ३३ ॥ आमोळ व स्यांची कुंच कि ॥
जउ कि अनर्घ्य रत्न माणिकि ॥ [illegible] ळे सांडिल्या कनकि ॥ चित्र विचि
त्र परिकरा ॥ ३४ ॥ पाखि यावरि मनोहर ॥ मुक्ता फळाचि मयोर ॥ राजहंस शुक
चकोर ॥ आणि सुंदर भिरवति ॥ ३५ ॥ जडित मोतियाच्या जाळि ॥ बिरडि का
शिलि कनक माळि ॥ चंदन मृगनाभि च्या मेळि ॥ वरि लेपिला अगेजा ॥
॥ ३६ ॥ सुरस प्राप्ति सीण ला ॥ मग या भुज पंजरि वहिला ॥ मज रसि चप
डउ ला ॥ हृदये झोला रातु ज हे सा ॥ ३७ ॥ कि मज हे सिये व सुमान्या ॥ तु
ज सारिखा नर दे वान्या ॥ ठसिस कर निठप्प यक्रुच्या ॥ सुख निद्रण आनंद

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

6A

भवि॥३७॥ तोन्हि येथन्चे यक येथा॥ सार्थक केष्ठ तेणें जिवित॥ जो क्रिडा कौतु
क फेडिता॥ देखु कामिनिसुख संग॥३८॥ जन्मो निजन निच्चे पोंटि॥ यासुख
चि श्रेटि गोटि॥ स्वप्नी हि नेणेचि तो म्हणि॥ सनाहनि कनिष्ठ॥३९॥ व्यर्थ नासा
रंध्रिच्या रोम॥ व्यर्थ उष्ट्र पृष्टिचे रोम॥ व्यर्थ अजाकंठिच्या चर्मे॥ स्तन हेना
मत याचे॥४०॥ जवादि जनि याच वृषण॥ म्हुपाळ मौळि बैसति सान॥ का
येकर वित्तं बाये मान॥ राक्षमा [illegible] जैसे॥४१॥ तेसा न्हु येक स्वंसारि॥ दरिद्र
संगि पडुळ कुहरि॥ खोक दे[illegible]खोनि पखेकुरि॥ दिवा भिना सारि खा॥४२॥ ऐ
सें धी: काहि निरंभा॥ बोलत तिहु रेय तो भा॥ ष्टुका च न पवे मग ष्टुमा॥ व
च निउतर देतसे॥४३॥ श्लोक॥ ...॥ यथा चळं जिवितमध्रुवं धनं॥ ध्रु
वं तथा नस्यरूप योवनं॥ तथ्य मानुष्य मिदं सुदुर्लभं॥ कथं भवद्या
सहितं न बुध्यते॥१॥ टीका॥ जिवं सजीव हो नर देहो॥ या देहार्थ भोग
संगो हो॥ तदेह तु धेर जाल पाहो॥ काळ सर्पाचे आनेनी॥४४॥ क
मळदळावरिल जळ॥ तैसें जिवित्व आति चंचळ॥ गी ळिजे नवनि
ताचा कवळ॥ याहुनि शिघ्र विनाशी॥४५॥ हे मी भरवेंरला दिक॥
जीं होडहु ळिजें चित्तोदक॥ तैहि क्षयी कजैसें रेख॥ व्योमीं इंद्रधनु

"Joint project of the Rajwada Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

व्याचि ॥७७॥ का कानळाचे चुळित वेगें ॥ स पुष्ट शरीर वागे ॥ ला विलें
तें निमीषार्धं न लगे ॥ तव हों यसील विकारी ॥७८॥ आणि भुक्त बिळे
चें चांदीणें ॥ तेसें तारुण्य हें पाहुणें ॥ जातां वार्धक्य मेहुणें ॥ हासवीत
ये जगाचा ॥७९॥ आतां भोगाचे जे भोग ॥ ते रूपप्याचिनी शरीर सांग ॥
वंध्यासुताचें उत्तमांग ॥ व्योम कुसमीं तुरं बिजे ॥८०॥ कीं आवसेचे
नी चंद्रामृतें ॥ चीत्र चकोरें ह्मातीतें पं ॥ मृगजळाचेनी वीहददाकेउतें ॥
छ्या या पुरुषें नाहिंजों ॥८१॥ तैसें शरीरीं ऋामीथ्या मुखिं ॥ ते हि काळो
च्चे दश्वे नकी ॥ चपळ विषयांसीं हाय फावे ॥ स्वभाव यास्तव कोण्या
॥८२॥ जो करि देहाचि भावना ॥ तो भाव मळारीचा सुणा ॥ आसे तेन
रव सांडुनि जाण्या ॥ श्वान पाणी र तनु ॥८३॥ मग हे विषय हाक
दैंकुट ॥ यानावठेवी भाडार श्रेष्ठ ॥ तेथें मन मतें चोल ल्लाट ॥ चचुंनी फी
रे भुंकत नसे ॥८४॥ तरी म्रस्ये ऐसा महाव्याघ्र ॥ मुख पसरोनि ये समो
र ॥ तिथें हा विषय हिरवटाचा रू ॥ देह धेनु कैंचु चे ॥८५॥ ऐसें परि हे दु
र्लभ देह ॥ परमार्थीचें जोडलें गे हो ॥ जाणोनी आसानु साधन श्रेष्ठ ॥ ध

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ठुनि स्वहित न करि ॥५५॥ ते केत्मतें मोहें माचें वारिके ॥ बैसे
नि आभाग्यें इच्छि तुभीक ॥ कामधेनुची कासदुखे ॥ रुचि कालागि दुहित
से ॥५६॥ पहुडो निचिंतामणिच्या घरि ॥ ह्मणमि यक दिन दळिद्रि ॥ व्यथी
वोनि कायें करि ॥ येसंसारि हित दैव ॥५७॥ परि सधेउनि यांकरी ॥ बक पालि
तु रवा परि ॥ गुण नव्हे मा सुगारि ॥ पाशाण ह्मणोनि हाति च्या ॥५८॥ ते सनु दे
हितव्हा ॥ आवचट लाभ पुण्य वेना ॥ जे यर [illegible] प्राप्ती पाहा ता ॥ हा नेणतचि
आतुडे ॥५९॥ तो चि विसरे नि [illegible] वाटउनि विषेयस्थांर्चु ॥ आयुष्य ना
सीजे ति स्त्रिन्द्रि ॥ तो जिवुन मु[illegible]पावा ॥६०॥ मोह भ्रमाचिये वोहळि
मिथ्या हैश्चर्य हारि येत्ति ॥ विषय [illegible] सा आलि ॥ मुदतिजवळि खवरजेसा
॥६१॥ ते सुनि कअट्य ते चि आउ [illegible] ॥ दयोनि प्रमदो गा दचि ॥ पुरूष्य राष
मा वोर वि ॥ नव्हे आड विलोरि ना ॥६२॥ ग्रासु वासअयमिळे ॥ स्तुति षष्ट
षरको काळे ॥ पुद्ध केछ करि मोकळे ॥ बहु खेव को ळेरमावया ॥६३॥ जे क्राचारा
न लगे तोंडि ॥ तें क्रा रागवदो वळा स्तोडि ॥ वर्मस्पर्ष हृये फोडि ॥ घालि आडि पादपु
छा ॥६४॥ ऐसि या राषमा माग मागे ॥ लाज साडोनि सवे जिवे आगें ॥ जे धाव
ति विवेक सागे ॥ युयु जग सा ह्मणति ॥६५॥ च्यर्मकाचें चर्म जैसे ॥ असमले

joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(४)

पाणीपुउनि पोषे॥ स्वेविल्लच विषये तैस॥ सेविनाचि दर ति नम निति॥६६॥
हे सिद्धि वन्म ह्याचि का हाणि॥ आसो काये बोळ विवदनि॥ रंभा खांचो नि अं
तःकर्णि॥ प्रये गोर देतसे॥६७॥ मग बोचिली ह्यालु पाळ्य धीक॥ विस्तारि
त विषये सुखे॥ ध्वनुवाद करी ते नावेक॥ श्रोते जनी परीसावे॥६८॥ रं
भाउ याचे॥ गंभीर नाभि स्तन मंडित॥ तां तरं॥ स्वेचयां तरं मे रच लभ्य वि
तां तरं॥ गुह्यांतरं युःपुर ब्रोन सेवीते॥६८ तां तरं तस्य नरस्य जो वि
ते॥६९॥ स्तं रवोल्न नाभि ऊपति [illegible] रत्ला वप्य भरो वर॥ वरू नि त्रिवळी
२४। सुंदर॥ षामेद की स्फुर स्फुरेन॥ [illegible] से हि माल याचि सुगळे॥ ते स्नि ।२४।
न द्वय वर्तुळ॥ ठच गौर स्वसीन य॥ स्पर्श निववि ति संताप॥७०॥ नयाकूच
युगां तरि॥ रम्य रमणिक पा [illegible]॥ नपति निरंतरि॥ मने आसक्त पुरु
षाचि॥७१॥ जैसन कर्पुर केळिचे स्तंभ॥ तैसें जानु द्वये स्वयंभ॥ चिर ठक
ळिता स्व प्रभा॥ गौर पण मूळ विजे॥७२॥ कटि मंडित रत्न मेखळा॥ ते नेज
हा विना भिक मळा॥ तयां अंतरिं गुह्य स्थळा देवा गळा नो देखे॥७३॥ श्लोक
कुर्म पृष्टि गज स्कंधा॥ [illegible] दळ स निभं॥ निषष्ट यत्नि मा यानी॥ संभोग सुम

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

गा भं गा ॥ ७३ ॥ ऐके जैसि कुर्मपृष्टी ॥ तैसिया हाता दिसे दृष्टि ॥ येक गजाचि
मा योटि भत या ऐसि मर्हि दिवें ॥ ऐके जैसि अस्यछदळें ॥ सुरंग रंग अति कोमळें
षष्ट न करि ति सुरत काळें ॥ सुभगे भगे भोगितया ॥ ७४ ॥ ऐसी गुह्य गुह्य गृहि
आतुल गुह्य द्रियाते पाहि ॥ न भोगिता चि पुरुका हि ॥ तेथ्र न देहि जाणावें ॥ ७५ ॥
अधर नं चुबित अधरा ॥ करनसीवीचयो धरा ॥ गुप्त नव निमंदिरा ॥ रति
पा त्त चळति ॥ ७६ ॥ स्त्रि मुखवन चुंबिति तेवाघे ॥ ति अम राजना च कोर
कुचन मर्दिना ते कर योद्धे ॥ मोडवि येर वीच ॥ ७७ ॥ ते पाहा तिचे हे तियरे
कोण पुरुशार्थ करिल थोर ॥ स्य याचे कामागार ॥ निर्व्यापार लउ बडि
॥ ७८ ॥ दोछे त्र विण फिर विण फिर विरहा ॥ गडि येन सतां रेवळचेढ ॥ नागा ळि
यु ह्मदं दु ॥ त्ला ट पाडि लि को न नी ॥ लो व्ळे विण चरा ॥ वृशोभ कंटि देन
स्त्र कष्ट ॥ तैसा पुरुष वे वृभ्रेष्ट ॥ न विचारि न साहे हु ॥ ८० ॥ ऐसा रंभचे
ताब्र वोरवटे ॥ तो दस्पर्शनाष्ठु कद्रविटे ॥ कपरि प्रिघालु निबोट ॥ आचो
वदने निश्चळ ॥ ८१ ॥ मग विचारुनि प्रश्नोत्तर ॥ देता जाला चतुरेश्वर ॥ भले
णे श्रृंगार रससागर ॥ दि रो मृगजळ सारिखा ॥ ८२ ॥ ज्ञान वैराग्ये नि
रोपण ॥ मागबोळि ळा विचक्षण ॥ त्याहुनि स विस्तार गहन ॥ अनभव

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(९)

ज्ञान प्रकटितु ॥४॥ षु को वाच ॥ योगां तरं च्चैव निरामयां तरं अनंत
सौख्यांत निराकुळां तरं ज्ञानां तरं य पुरुषो न सेव्यते ॥ मृतां तरं तस्य
नरस्य जीवीतं ॥६॥ हु थिबा या हा ये मिळणि ॥ चितन्येतन्या बुझावणि
अहं तां सोहं पणि ॥ मन उन्मनि तल्लिंन ॥७॥ ये या उभयाचा संयोग त
याचि नाव ह्मणीजे योग ॥ ते सार सितसु खसंभोग ॥ ते योगसार जाणीजे ॥८॥
कांतरूं देहे से बोळिजे शिवा ॥ त्वंपद नाम हे सजीवा ॥ दोघे येति हे क्यै
।२५। भाया ॥ ते आसिपद योगरूप ॥९ ... चिये मिळतियं संधि ॥ त्या परमह ।२५।
हानंद सिधि ॥ तेचि योगांतर हा ... ...हांचि हाचे मानलें ॥८॥ तेचि कु
ळाकर निउ घडि ॥ उकवुगु ... ... च हि ॥ जेण गुण ग्राहका जो डि
जोउ स्वरूप आईन ॥९॥ तरि ... ... स्वर ॥ तो जाण वादीप कारु ॥ माया
सबळ ब्रम्ह सविकारु ॥ हा वाच्यार्थ तेथिचा ॥१०॥ माया वि निर्मुक्त निःस्के
प ॥ सहज्ञानानंद स्वरूप ॥ तो लक्ष्यार्थ निर्लेप ॥ परमात्मियाचा जाणिजे ॥११॥
म गहनं पद तो जीव सहज ॥ तो हि द्वि वीध तो जाणिजे ॥ वाच्यलक्ष्य ह्मण बोलिजे ॥
उभय अंश तयाचा ॥१२॥ स्थुळ सुक्ष्म दोनि देहे ॥ परि वेष्टु निचैतन्य राहे ॥ तो
चि वाच्यार्थ ह्मणपा हे ॥ सबळ अंश जीवाचा ॥१३॥ देह द्वये विनिर्मुक्त ॥ प्राकु

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

चैतन्य जे निर्मूर्त ॥ तोचि बोलीजे स्वार्थी ॥ जिवात्मयाचा निर्धारिं ॥ ६३ ॥ जिये
च्याराचलंक्षांस दोन्हि ॥ निवटोनि कराविं एक वणि ॥ जैसें गंगयमुनेचें पा
णी ॥ ऐक्यें वादे समरसे ॥ ६४ ॥ प्रतिबिंबं निज बींबातें पाहे ॥ नव बिंब हे अंगला
हे ॥ दर्पण गिळिले तरी आहे ॥ प्रति मुख सन्मुखा सन्मुखें ॥ ६५ ॥ कि महदाका
श घटाकाशा ॥ मेळवीले हे बोली वोस ॥ का यल्लहरि आणि सिराब्धि से ॥ जवनि
का पसव आवाड ॥ ६६ ॥ ऐसि उभयेंद्र सबळा पाचि ॥ प्रागे करुनी अभेद बुद्धि ॥
अंखंड हे क हे अनादि ॥ जाणो नि … सहे ॥ ६७ ॥ ते आखंड के सकाये ॥ तरि
स्विजातिस्वजातिये ॥ स्वगत न या दि … यार हित अखंड ते ॥ ६८ ॥ विजाति
ये भेद रहित ॥ म्हणजे निःप्रपंच नि … जातिभेदा तित ॥ हा आह भेद आ
सना ॥ ४०० ॥ स्वगत भेद रहि … ब्रह्म हेचि बोसरिजे ॥ जैसा सैंधव
पवे सिंधु होईजे ॥ वेगळेपण चिरडोनि ॥ १ ॥ ते नित्य शुध बुद्ध मुक्त ॥ सत्याचे भा
व निर्गुणवंत ॥ निरावेव सर्वगत ॥ निष्कळेक स्वरूप ॥ २ ॥ निअवेस्था त्र
यातित ॥ आसंग ब्रह्म वाहे स्मिती ॥ योगि योगातर पावती ॥ सहजानंद सम
धी हे ॥ ३ ॥ निरामय ते मायातित ॥ सर्व स्वरूप नाव्यतिरिक्त ॥ तयाआंत रि आ
नंत ॥ सुख स्यानंद साधक ॥ ४ ॥ जयासु खासि नाहि आंत ॥ म्हणोनि बो
लिजे अनंत ॥ ज्याच्या अळुमाळ स्पर्शि नाथा त ॥ संसारभाव विसरिजे ॥ ५ ॥

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(१९)

ज्यासुखाचेनि सुखादें ।। विषयेभोगाची स्पदें ।। सर्वभोमादि महत्पद ।।
विरस मानि किं विरक्ति ।। ६ ।। पृथुपुरुरवा युधिष्ठिरू ।। जडभरतादिक नृप
वरु ।। राज्य स्वाहो नि अपारू ।। गेले पुसत वितरागु ।। ७ ।। ज्यासुखाच्या प्राप्ति
लागि ।। जाले व्याघ्रसर्पाचें संगी ।। ई द्रियांचे प्रळयाग्नि ।। इंद्रियेकरि निर्द
यन्ते ।। नामा ह्या योगाचे सागर ।। गोष्पद प्राय मानिति नर ।। अवघड तपा
चे डोंगर ।। झडोनि मागा सांडिति ।। ९ ।। ते सर्व जया सुखाच्या वेध ।। जाविन कृ
ति देह द्वैदे ।। म्हणोनि आ यान [illegible] नत्ले रियेन सा हिले ।। १० ।। जया सु
।२५।। ख सिंधुच्या लोढे ।। अरोनि बुडे [illegible] पाचे हु ।। इंद्रियेशब्दद्वारी उठ कु
टे ।। सुखानंद घोसंडे ।। ११ ।। आच [illegible] ाचि कुबेरें ।। आंगिबाणति व्यभि ।।२५।।
त्रों ।। तृर्यचे नि आंचिंगमें ।। प्र [illegible] पारखे ।। १ आते येस्व देहाचि वि
स्मृती ।। ते चि स्वरूपाचि विस्मृति ।। ल [illegible] जापक्षा कि मागुति ।। हा विनपडके
गे कि ।। १३ ।। ते थ सुरतनदिच्या फळफुकि ।। रेत प्रवाह हे ल पाकि ।। सुखउपु
जते सर्वकाळि ।। सर्व ई द्रिये कों दाटे ।। १४ ।। समाधीरति च्या संभ्रम ।। कामिणि
संगे चि पुणा निष्काम ।। आल्हाद निरोपम ।। विदेहावस्था सर्वदा ।। १५ ।। किंपर
मायिनि द्रेचि आदि ।। प्रपंच जागराच्यि येस माधि ।। भावउपजते सवादि ।।

joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

गोपितु अससस र्षदा ॥१६॥ ते काहृत्यदृष्टादर्शपणे ॥ सच्चिदानंदु चि भाषे
तेणे ॥ जैसे दाळिंब फळाचे दाणे ॥ येकरसे गोठले ॥१७॥ नानरि द्राक्षियाचे
घडी ॥ मेळिली अभेद येक गोडी ॥ सुक्षदंडा चि भिन्न कांडि ॥ स्वादु वेषे अभि
न्न ॥१८॥ तैसा सच्चित्पुटिचे निमिसे ॥ ब्रह्मानंदु चि आळासुदो ॥ ऐसि यासुखा
चे निसु दिवसे ॥ अविद्या रात्रि नाहि परिकि ॥१९॥ जे सुखसेउ निम्हणमि
सुखि ॥ ते वृत्ति विर सुखोदकीं ॥ ते सोरयांव हे विवेकी ॥ अनुभवनि घोबो
लिजे ॥२०॥ ह्या निराकुळानां [illegible] ॥ जें संकल्पातिचे उदधि ॥ ह्याच
अंतर पाहाना वृद्धि ॥ ने [illegible] वादे [illegible] ॥२१॥ अथवा मायावरा नानिन ॥
सर्वविस्था व्यतिरिक्त ॥ जे निराक[illegible]तीजे ॥ तया रहित परमात्मा ॥ व्या
ज्ञानते चिन्मात्रेकस्फुरण ॥ [illegible] निजे भाव वस्तुन्य ॥ ते चि ज्ञानांतर
सुचिरा ॥ देवा गळे सेविन ॥२२॥ शेवन म्हणजे टेसि युक्ति ॥ सोहमस्मि य
याआवृत्ति ॥ परमात्मयारूप होति ॥ किटि भ्रमदि चे निन्याये ॥२३॥ ऐसे वि
षत्रापि बहुति ॥ आम्हा चि प्रतिपादिला ग्रंथि ॥ जैसे स्या सोयेरि की चि या नाति ॥
पुरुषा नामि भेदाचें ॥२४॥ कि नाना पर्यि येक स्थान ॥ नाना उदमियक घन ॥
सा चि जे ते सस्वरूप जाण ॥ खा खानि ले बहु रो किं ॥ रथा नियाअन्नपम्येअस

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com